

POSUDEK na bakalářskou práci

Jméno a příjmení autorky bakalářské práce: Zuzana Vikarská

Název předložené bakalářské práce: *Veřejná teologie*

Oponent: doc. ThDr. Jiří Vogel, Th.D.

Zuzana Vikarská ve své bakalářské práci otevřela téma veřejné teologie, která dosud nebyla v české akademické sféře takřka vůbec reflektována, ačkoli její projevy nejsou v českém prostředí úplně bezvýznamné. Hlavní přínos práce spatřuji v pokusu o vlastní konzistentní definici veřejné teologie, kterou Vikarská představila v úvodních kapitolách své práce a kterou důkladně vymezila vůči jiným pohledům a rozčlenila ji do tří „dimenzí“: „věnování pozornosti společenským tématům uvnitř církví“, „aktivní sociální působení církví navenek vůči společnosti“ a „zapojení církví (či věřících obecně) do veřejného diskurzu“. Tuto definici zároveň v následujících kapitolách podepřela historickým přehledem různých perspektiv na veřejnou teologii a diskusí nad otázkou, co lze považovat za veřejnou teologii, co jsou hraniční přístupy a kde lze hovořit spíše o teologii osvobození nebo o politické teologii. Zvláště oceňuji rozsah rešerší a velice zdařilý výběr osobností, díky čemuž se čtenář poměrně rychle zorientuje v celé šíři problematiky veřejné teologie. Svoji práci Vikarská uzavírá praktickými příklady veřejné teologie, a to tak, aby zvýraznila svoji trojdimenzionální definici veřejné teologie.

Bakalářskou práci Zuzany Vikarské považuji za práci skutečně originální a průkopnickou, která vyvolává řadu podnětů pro revize, další reflexe i výzkum. Práce je výborně napsaná i po stránce literární. Pokud by se na tom shodla komise u obhajoby, doporučil bych ji k vydání a případnému ocenění. Návrh hodnocení – výborně.

Ačkoli bych zde mohl svůj posudek ukončit, jako oponent práce si přece jen dovoluji uvést několik vlastních postřehů a odlišných perspektiv na veřejnou teologii.

Nejprve bych zmínil myšlenku, kterou Vikarská uvádí na str. 12: „člověk si má z nedělního kázání odnést spíše myšlenky související s tím, co vidí v okolité společnosti, než abstraktní teologické či biblické myšlenky odtržené od dnešní reality. Kazatel či kazatelka by se tak mohl/a věnovat třeba aktuálním konfliktům na Ukrajině nebo na Blízkém východě, migrační krizi a právům migrujících osob, aktuální ekonomické či politické situaci, klimatické krizi, právům homosexuálů či problému domácího násilí ...“

Souhlasím, že příliš abstraktní kázání se příliš nedotknou mysli ani života posluchačů, a souhlasím i s tím, že kazatel by neměl být k společenským tématům chladný. Z mého pohledu si však musí být

kazatel vědom dvou věcí. Nejprve musí vzít v úvahu, koho má před sebou, jinak mluvit s mladými lidmi, jako jsou univerzitní studenti, a jinak pokud se jeho náboženská obec skládá z devadesáti procent z věřících ve věku nad sedmdesát. Druhá, a ještě důležitější věc, je budování duchovního života jedince i společnosti, osobních vztahů ve společnosti, rozměr duchovního doprovázení a „péče o duši“, osobní setkání s Bohem Otcem skrze Ježíše Krista v Duchu svatém. Pokud tento rozměr není v životě náboženské obce silně zakotven, potom bych se bál v kázání příliš řešit aktuální témata veřejné teologie.

Dále bych rád trochu rozvinul první „dimenzi veřejné teologie“, jak ji Vikarská ve své práci definuje: „věnování pozornosti společenským tématům uvnitř církvi“. Myslím si, že je nutné rozlišovat mezi přístupem kazatelů, kteří tematizují otázky veřejné teologie ve své obci, popř. dávají podněty pro diskusi v církvi, a mezi církevními, institučními orgány, které se starají o celocírkevní směřování. Dokumenty, které církve produkují, by totiž před vydáním měly vždy nejprve projít celocírkevní diskusí a vyjadřovat široký konsensus. O tom, jestli jsou určitá témata živá nebo ne, se obvykle rozhoduje v těchto institučních strukturách. Jako člen několika církevních komisí jsem zažil již řadu brainstormingových diskusí o tom, jakým tématům se budeme věnovat, přičemž se často ukazovaly dvě tendence: volit 1. umírněná témata, (která jsou často tak trochu *out of date*), a to obvykle z oprávněné obavy, aby nějaké radikální téma nevedlo k rozkolům v církvi; nebo 2. radikální témata, která vyvolávají diskusi, ale nutně i konflikt. Osobně si myslím, že je nutné vstupovat na půdu názorových konfliktů, a přirozeně je i velice náročné zamezovat tomu, aby nepřerostly v konflikty osobní. Jako příklady výstupu této druhé tendence bych uvedl dva dokumenty, které připravila v posledních dvou letech Sociálně-etická komise CČSH, kde se mimo jiné diskutovala i nutnost vycházet ze způsobů práce veřejné teologie: Prohlášení Sociálně-etické komise k otázce žehnání stejnopohlavních párů (26. 1. 2024) a Výzva Sociálně etické komise CČSH k pokračující podpoře a solidaritě s ukrajinskými občany zasaženými válečným konfliktem (11. 1. 2025).

Poslední připomínku či podnět do diskuse mám k dokumentu ZSEO z roku 1981, jemuž byla věnována i předloňská fakultní konference. Souhlasím s přínosem prof. Ebertové k rozvoji sociální teologie i s otevřením řady témat, která z dnešního pohledu přinejmenším hraničí s veřejnou teologií a v tehdejší době byla na poli teologie novinkou. Osobně ovšem vnímám ZSEO jako prorežimní text, psaný v normalizačním duchu sedmdesátých a počátku osmdesátých let. To z něj činí text, který jde spíše proti duchu veřejné teologie.